

SECURITY®

| **security.fi**

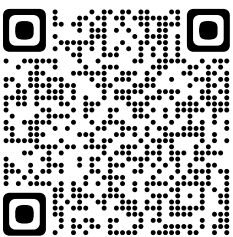
Kameravalvonta

sääntelykohteena
ja sääntelyn vaati-
muksenmukaisuus

19.9.2020

Jyri Paasonen

Tutkija, OTT dosentti

Future. Tomorrow. Today.

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Kameravalvontaan liittyvästä tutkimuksesta	4
3 Kameravalvonta sääntelykohteena	7
3.1 Laki yksityisyyden suojasta työelämässä	7
3.2 Yhteistoimintamenettely.....	11
3.3 Työturvallisuuslaki.....	11
3.4 EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki.....	12
3.5 Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista	14
3.6 Rikoslaki.....	17
4 Johtopäätökset.....	20
Lähteet	22

1 Johdanto

Kameravalvontaan on tehty huomattavia investointeja ja ne ovat laajamittaisessa käytössä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Lisäksi kameravalvonta on yleistynyt kodeissa ja loma-asunnoissa. Kameravalvonnan tehokkuudesta käydään paljon värikästä keskustelua, mutta harvoin argumentaatio perustuu kuitenkaan empiiriseen näyttöön. Kameravalvonta voi vaikuttaa rikollisuuteen sekä erilaisten ennaltaehkäisevien mekanismien että rikosten paremman selvittämisen kautta.

Kameravalvonnassa on aina vastapuolena ihmisten yksityiselämän suoja perusoikeutena, josta säädetään perustuslain (731/1999) 10 §:ssä. Näiden kahden intressin välinen tasapainoilu ei ainakaan helpotu teknologian kehittymisen myötä. Kameravalvontaan liittyvä oikeudellinen sääntely on ollut viime vuosina osin uudistuksen kohteena, kun esimerkiksi tietosuojaan liittyvä sääntely uudistui EU:n yleisen tietosuojasetuksen (679/2016) myötä vuonna 2018. Myös yksityistä turvallisuusalaa koskevan sääntelyn kokonaisuudistus viime vuosien aikana on aiheuttanut melkoista päänvaivaa monille turvasuojaustoiminnan harjoittajille¹.

Tässä lainopillisessa tutkimuksessa tarkastellaan kameravalvonnan oikeudellisen sääntelyn kokonaisuutta ja sääntelyn vaatimuksenmukaisuutta. Artikkelin aluksi tarkastellaan, minkälaista tutkimusta kameravalvonnasta on tehty. Tämän jälkeen tarkastellaan kameravalvontaa koskevaa sääntelyä Suomessa. Lopuksi esitetään kokoavia johtopäätöksiä.

---

¹ Paasonen 2020.

2 Kameravalvontaan liittyvästä tutkimuksesta

Kameravalvontaan liittyviä tieteellisiä tutkimuksia on vielä maailmanlaajuisesti tehty melko vähän. Kotimaista tutkimusta puolestaan kameravalvonnasta ei juuri ole. Kameravalvontaan liittyvä tieteellinen tutkimus onkin lisääntynyt vasta 2000-luvulla. Williams ja Johnstone ovat todenneetkin, että kameravalvontaa koskevaa tutkimusta on akateemisesti lähes vältetty 2000-luvulle asti².

Kameravalvonnasta tehdyt tutkimukset ovat keskittyneet pääasiassa kameravalvonnan tehokkuuteen ja vaikuttavuuteen rikosten ennaltaehkäisemisessä sekä pienentämisessä. Tutkimusten tulokset ovat olleet kuitenkin ristiriitaisia. Merkittävä osuus tutkimuksista koskien kameravalvonnan tehokkuutta estää rikoksia on tehty Isossa-Britanniassa³. Tämä on toisaalta luonnollista, koska esimerkiksi Taylor ja Gill ovat tutkineet, että Englanti on yksi maailman eniten kameravalvonnan avulla valvotuista yhteiskunnista⁴.

Williamson on todennut, että kun kameravalvonta on asennettu tietyille julkisille paikoille, se vähentää rikoksia kyseisillä paikoilla, mutta samalla rikosten määrä lisääntyy alueilla, joissa ei ole kameravalvontaa.⁵ Hyungjin, Changjoo, Eck ja Jeonglim ovat puolestaan tutkineet, että Etelä-Koreassa kameravalvonnalla ei pystytä tehokkaasti vähentämään rikoksia julkisella paikalla. Kameravalvonnan sijainnilla julkisella paikalla havaittiin kuitenkin olevan vaikutusta⁶. Kameravalvonnalla oli vaikutusta vakavien rikosten tapahtumiseen, mutta ei häiriökäyttäytymisiin. Havainnot ovat samankaltaiset Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa.⁷

Vaikka kameravalvonnalla on potentiaalisesti merkittävä rikollisuutta vähentävä vaikutus, on tutkimusnäyttö kameravalvonnan vaikutuksesta varsin ristiriitaista, erityisesti väkivaltarikosten osalta. Vuonna 2009 julkaistun 44 tutkimukseen perustuvan meta-analyysin perusteella kameravalvonnalla on selkein vaikutus pysäköintialueilla ja -halleissa tapahtuviin autovarkauksiin, eli näillä alueilla tehostettu kameravalvonta vähentää todistetusti rikoksia. Julkisiin liikennevälineisiin kohdistuneiden kameravalvonnan kehittämisprojektien tulokset olivat meta-analyysin perusteella jossain määrin lupaavia, mutta kaupungin keskustoissa ja julkisissa vuokra-asunnoissa kameravalvonnalla ei ollut tilastollisesti merkitsevää vaikutusta rikosten määrään. Niissä 22 tutkimuksessa, joissa tutkittiin väkivaltaa, kameravalvonnan vaikutus väkivallan määrään oli keskimäärin lähellä nollaa.⁸

Meta-analyysin tutkimuksista valtaosa tehtiin joko Isossa-Britanniassa tai Yhdysvalloissa, mutta Suomen tilanteeseen paremmin vertautuvat esimerkit tulevat Ruotsista. Brottsförebyggande rådet (Brå) julkaisi vuonna 2015 tutkimuksen, jossa tarkasteltiin intensiivisemmän kameravalvonnan yhteyttä väkivaltarikosten määrään Tukholman keskustassa Stureplanilla ja Medborgarplatsenilla. Näillä vilkkailla ja verrattain väkivaltaisilla alueilla on paljon ravintoloita ja yökerhoja. Tukholman poliisin aloittaman projektin tavoitteena oli sekä ennaltaehkäistä rikoksia reaaliaikaisen valvonnan avulla että helpottaa rikosten jälkikäteistä selvittämistä. Stureplanille

---

² Williams – Johnstone 2000.

³ Williamson 2003, s. iv–vi.

⁴ Taylor – Gill 2014, s. 706.

⁵ Williamson 2003.

⁶ Tutkimuksissa on havaittu, että kameroiden sijainnilla on merkittävä rooli kameravalvonnan vaikutuksessa, jopa enemmän kuin kameroiden määrällä. Ks. esim. Farrington ym. 2007 ja Spriggs – Gill 2006.

⁷ Hyungjin ym. 2016, s. 241.

⁸ Welsh – Farrington 2009.

asennettiin seitsemän kameraa ja Medborgarplatsenille yhdeksän kameraa. Kameran olivat käytössä ilta- ja yöaikaan. Arki-iltaisina kameroita ei valvottu, mutta viikonloppuisin hälytyskeskuksesta seurattiin kameroita ja koordinoitiin toimintaa aktiivisesti. Kameravalvontaan vaadittava kolmivuotinen myönnetty lupa oli voimassa vuoden 2015 kesään saakka, jonka jälkeen projektin vaikuttavuutta arvioitiin. Brån tekemä arviointi ei tuottanut näyttöä väkivaltarikosten vähenemisestä. Projektin loppupuolella poliisin tietoon tuli kyllä hieman vähemmän väkivaltarikoksia näiltä alueilta, mutta väkivaltarikosten määrä oli laskenut keskimäärin samalla tavalla myös seitsemällä vertailukelpoisella alueella, joissa kameravalvontaa ei ollut. Kansalaisten suhtautuminen lisääntyneeseen kameravalvontaan oli pääosin myönteinen, mutta toistomittauksessa projektin aloituksen jälkeen ei kuitenkaan voitu osoittaa ihmisten turvallisuudentunteen parantuneen kameravalvonnan lisäämisen seurauksena. Poliisi itse piti kameravalvontaa hyödyllisenä.⁹

Toisen ruotsalaistutkimuksen tulokset kameravalvonnan vaikutuksista Malmön keskustassa olivat hyvin samansuuntaisia. Stortorgetin yökerhopitoiseen ympäristöön kohdistuneessa interventiossa neljä poliisia partioi väkivaltaiseksi tiedetyllä alueella perjantai- ja lauantaiöisin, ja yksi poliisi seurasi valvontakameroita ja raportoi partioille reaaliaikaisesti potentiaalisista riskitilanteista. Suhteellisen intensiivisestä interventiosta huolimatta pahoinpitelyjen määrän ei voitu osoittaa vähentyneen kontrollialueita enemmän.¹⁰ Pitkälti vastaavanlaista interventiota arvioineen amerikkalaistutkimuksen mukaan aktiivisen kameravalvonnan ja poliisipartioiden yhteistyöllä onnistuttiin vähentämään väkivaltaa¹¹.

Jos tutkimusnäyttö ennaltaehkäisevästä vaikutuksesta on jossain määrin ristiriitaista, niin rikosten parempaan selvittämiseen liittyvän hyödyn voidaan arvioida olevan paremmin todettavissa, olettaen tietysti, että kameravalvonta on oikeassa paikassa ja videokuvan laatu riittävä. Toinen kysymys tietysti on, kuinka tehokasta tämä jälkikäteinen videokuvan hyödyntäminen käytännössä on. Brån tutkimuksessa havaittiin, että tuomioistuimiin saakka videokuva todistusaineistona päätyi varsin harvoin. Poliisin tietoon tuli yhteensä noin 1200 väkivaltarikosta, mutta videokuva pyydettiin tutkinnan tueksi vain noin 220 tapauksessa. Videokuva tarkasteltiin aineiston mukaan noin 150 tapauksessa, joista noin 45 tapauksessa materiaali oli käyttökelpoista siten, että joko rikostapahtuma näkyi videolla tai epäillyt pystyttiin tunnistamaan. Näistä tapauksista 21 nostettiin syyte, ja lopullisissa tuomioissa videomateriaalilla oli keskeinen rooli kahdeksassa.¹² Ainakin Ruotsin tapauksessa videokuvan hyödyntämisessä olisi siten selvästi parantamisen varaa.

Ison-Britannian sisäministeriö tutki neljätoista tapausta ja katselmoi eri kameravalvontajärjestelmiä tullen siihen johtopäätökseen, että ainoastaan muutamalla kameravalvontajärjestelmällä oli ollut vaikutusta kokonaisrikollisuuden tasoon ja muutamalla oli ollut vaikutusta myös pienemmällä mittakaavalla, kuten näpistysten vähentymisessä ostoskeskuksissa.¹³ Tutkijat ovat todenneet, että on olemassa kaksi mahdollista argumenttia, miksi kameravalvonnalla ei olisi vaikutusta. Ensimmäisen argumentin mukaan kameravalvontajärjestelmät eivät ole olleet sopivia ajateltuun tilanteeseen, jossa halutaan suojata suojattavia etuja. Toiseksi valvonnassa on sokeita alueita, jotka jäävät valvomatta, joten

---

⁹ *Brottsförebyggande rådet* 2015.

¹⁰ *Gerell* 2016.

¹¹ *Piza ym.* 2015.

¹² *Brottsförebyggande rådet* 2015.

¹³ *Gill ym.* 2005. Ks. lisää kameravalvonnan vaikutuksen vähäisyydestä rikoksiin esim. *Hyung* 2015.

kiinnioton mahdollisuus on heikentynyt.¹⁴ Tutkimuksissa on havaittu myös kohteen valaistuksen merkitys rikostorjunnassa. Joissakin tapauksissa suojattavan kohteen valaistuksella oli yhtä suuri vaikutus kuin itse kameravalvonnalla. Huomattiin, että vain muutamissa tapauksissa kameravalvonta oli kustannustehokkaampi kuin katuvalaistus.¹⁵

Ihmisen roolia kameravalvonnassa on myös tutkittu. Kameravalvonta on tehoton tunnistamaan poikkeamia, kun tunnistustyön toteuttaa ihminen. Yksi peruste on, että ihmisen on haasteellista havaita poikkeamia liikkuvasta kuvasta, koska liikkuva kuva voi aiheuttaa tilanteen, jossa ihminen ei keskity tapahtumiin kunnolla, vaikka hänellä olisi siihen velvollisuus.¹⁶ Helten ja Fischer ovat puolestaan havainneet, että jos kameravalvontaoperaattorit joutuvat tekemään samanaikaisesti monia eri tehtäviä tai edes kahta eri tehtävää, on sillä negatiivinen vaikutus kameravalvontatehtävien tehokkaaseen suorittamiseen.¹⁷ On myös tutkittu, että ihmisen pakottaminen tekemään monta asiaa yhtäaikaa työssään johtaa heikkoon suorituskyykyyn.¹⁸

Tutkimuksissa on havaittu, että valtioilla ja viranomaisilla on omat argumenttinsa siitä, että kameravalvonta toimisi todellisuudessa ennaltaehkäisevänä kontrollina rikosten estämisessä ja että kameravalvonta olisi tehokas tapa estää rikoksia.¹⁹ Päätöksentekijöiden tulisi kuitenkin ottaa huomioon tieteelliseen tutkimukseen perustuvat tulokset kameravalvonnan osalta, kun aiotaan suojata julkisen edun mukaisia etuja yhteiskunnassa.²⁰ Tutkijat ovat myös nostaneet esiin, että turvallisuusratkaisut eivät perustu tieteellisesti tutkittuun tietoon, vaan alan toimijoiden uskoon, että turvallisuusratkaisut toimivat.²¹

Lisäksi kameravalvontaa koskevan tutkimuksen osalta on nostettava esiin kriminologisessa tutkimuksessa usein käytettäviin kontrolliviranomaisten tuottamiin aineistoihin liittyvä keskeinen reunaehto. Jos rikollisuutta mittaava vastemuuttuja perustuu esimerkiksi poliisin tuottamaan tilastoaineistoon, joka itsessään riippuu rikosten ilmitulosta, on mahdollista, että todellinen rikollisuus vähenee valvonnan seurauksena, mutta tietoon tullut rikollisuus lisääntyy kameravalvonnan tehostaessa rikosten ilmituloa. Tällöin mahdollinen rikollisuutta vähentävä vaikutus ei tule tutkimuksessa näkyviin. Tästä syystä olisikin tärkeä löytää vaihtoehtoisia tietolähteitä, joiden avulla voidaan tarkastella jotain kontrolliviranomaisen toiminnasta riippumatonta turvallisuusindikaattoria esimerkiksi ennen ja jälkeen kameravalvonnan aloittamisen.²²

---

¹⁴ *La Vigne ym.* 2010.

¹⁵ *Lawson ym.* 2018. Ks. myös esim. *Farrington ym.* 2007.

¹⁶ *Donald* 2015, s. 303.

¹⁷ *Helten – Fischer* 2004, s. 343.

¹⁸ *Yvonne ym.* 2010.

¹⁹ *Keval – Sasse* 2008.

²⁰ *Carr* 2016, s. 683.

²¹ *Button* 2007, s. 52–53.

²² *Aaltonen – Paasonen* 2016.

3 Kameravalvonta sääntelykohteena

Suomessa ei ole varsinaista kameravalvontaa koskevaa erityislakia. Kameravalvontaa koskevaa lainsäädäntö on hyvin hajanaista. Tässä luvussa tarkastellaan kameravalvonnan osalta keskeistä sääntelyä, jota ovat työelämää koskevat laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004) yhteistoimintamenettelyä koskeva lainsäädäntö (334/2007) ja työturvallisuuslaki (738/2002). Lisäksi kameravalvontaa koskevat laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015), tietosuojaa koskeva sääntely (1050/2018) ja rikoslaki (39/1889). Kameravalvontaa koskevia teknisiä viranomaismääräyksiä ei ole. Kameravalvontajärjestelmät ja -laitteet ovat soveltuvin osin yleisten sähköturvallisuutta, sähkömagneettista yhteensopivuutta, telepäätelaitteita ja radiolaitteita koskevien säädösten alaisia, joita ei tässä yhteydessä tarkastella.

3.1 Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

Yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004) säädetään kameravalvonnasta työpaikalla. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan siinä säädetään työntekijää koskevien henkilötietojen käsittelystä, työntekijälle tehtävistä testeistä ja tarkastuksista sekä niitä koskevista vaatimuksista, teknisestä valvonnasta työpaikalla sekä työntekijän sähköpostiviestin hakemisesta ja avaamisesta. Kameravalvonnassa on otettava huomioon esimerkiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 4 §, jossa säädetään työntekijän henkilötietojen keräämisen yleisistä edellytyksistä ja työnantajan tiedonantovelvollisuudesta.

Kameravalvonta työpaikalla. Yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa lain 5 luku koskee kameravalvontaa. Lain esitöiden mukaan luvun tavoitteena on määrittää, että mikä on oikeutettua kameravalvontaa työelämässä. Tarkoituksena on, että työntekijöihin kohdennettu kameravalvonta rajoittuu välttämättömään ja myös valvonta on mahdollisimman avointa.²³ Lain 16 §:ssä säädetään kameravalvonnan edellytyksistä. Säännöksen 1 momentin mukaan työnantaja saa toteuttaa jatkuvasti kuvaa välittävän tai kuvaa tallentavan teknisen laitteen käyttöön perustuvaa valvontaa käytössään olevissa tiloissa työntekijöiden ja muiden tiloissa oleskelevien henkilökohtaisen turvallisuuden varmistamiseksi, omaisuuden suojaamiseksi tai tuotantoprosessien asianmukaisen toiminnan valvomiseksi sekä turvallisuutta, omaisuutta tai tuotantoprosessia vaarantavien tilanteiden ennaltaehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Kameravalvontaa ei kuitenkaan saa käyttää tietyn työntekijän tai tiettyjen työntekijöiden tarkkailuun työpaikalla. Käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa tai muissa henkilöstötiloissa taikka työntekijöiden henkilökohtaiseen käyttöön osoitetussa työhuoneessa ei myöskään saa olla kameravalvontaa.

Lain esitöiden mukaan säännöksessä säädetään niistä tilanteista, joissa työnantajalla on oikeus käyttää kameravalvontaa käytössään olevissa tiloissa. Työntekijän yksityisyyden suojan kannalta ongelmallisena ei pidetä yleisellä paikalla tapahtuvaa kameravalvontaa. Säännöksen 1 momentissa säädetäänkin työpaikan yleisestä kameravalvonnasta. Yleiset valvonnan edellytykset merkitsevät kokonaisharkintaa, jossa on otettava huomioon työnantajalle muutoin säädetyt veloitteet ja yksityisyyden suojan muut vaatimukset. Kyseiseen momenttiin sisältyykin työpaikalla noudatettava pääsääntö, jonka mukaan kameravalvontaa ei saa käyttää tietyn työntekijän tai tiettyjen työntekijöiden tarkkailuun työpaikalla.²⁴

²³ HE 162/2003 vp, s. 48.

²⁴ HE 162/2003 vp, s. 48–49.

Säännöksessä kameravalvonnalla tarkoitetaan jatkuvasti kuvaa välittävällä tai kuvaa tallentavalla teknisellä laitteella kuvaamisesta tai katselemisesta. Kyseeseen tulevat kaikenlaiset laitteet, joilla voidaan tuottaa henkilöistä näköiskuvaa, myös esimerkiksi Internetiin tai puhelimiin liitetyt toiminnot, joiden kautta voi välittyä näköiskuvaa henkilöistä. Säännös ei koske työntekijän kuuntelua teknisellä laitteella. Säännöksen 1 momentissa tarkoitettua kuvaamista voi olla esimerkiksi kameravalvonta myymälöissä, virastoissa ja muissa vastaavissa tiloissa, joihin asiakkailta tai muilla ulkopuolisilla on pääsy. Lisäksi niissä valvonnan tarkoituksena on ensisijaisesti ehkäistä tai selvittää asiakkaiden mahdollisesti tekemiä rikoksia tai varmistaa turvallisuus. Säännöksessä tarkoitettua kuvaamista on myös esimerkiksi kameravalvonta tehtaissa ja varastoissa, jos tarkoituksena on omaisuuden tai turvallisuuden valvonta tai että omaisuutta ja turvallisuutta vaarantaneet tilanteet voidaan jälkikäteen selvittää. Kameravalvonta on mahdollista myös sellaisissa yrityksissä ja laitoksissa, joiden on turvattava yrityssalaisuudet, liike- tai ammattisalaisuudet tai tietoturvasalaisuus. Lisäksi kameravalvonta on sallittua kulunvalvonnan yhteydessä, jos tarkoituksena on seurata, kuka tiloissa liikkuu ja estää asiattomien pääsy tiettyihin tiloihin.²⁵

Kameravalvonnan kohdentaminen tiettyyn työpisteeseen. Työpaikoilla tulee kuitenkin huomioida, että kameravalvontaa ei saa esimerkiksi kohdentaa siten, että kameran avulla tarkkaillaan työpistettä, jossa työskentelee tietty työntekijä tai tiettyjä työntekijöitä. Työhuoneen määritelmä pitää sisällään myös esimerkiksi sermillä erikseen erotetun työtilan.²⁶ Tähän pääsääntöön on kuitenkin säädetty poikkeuksia säännöksen 2 momentissa, jonka mukaan työnantaja voi 1 momentin estämättä kohdentaa kameravalvonnan tiettyyn työpisteeseen, jossa työntekijöitä työskentelee, jos tarkkailu on välttämätöntä ensinnäkin työntekijän työhön liittyvän ilmeisen väkivallan uhkan tai hänen turvallisuudelleen tai terveydelleen ilmeisen haitan tai vaaran ehkäisemiseksi. Lain esitöiden mukaan momentin 1 kohdassa pyritään suojelemaan työntekijän turvallisuutta ja terveyttä. Kameravalvonnalla voidaan esimerkiksi nopeuttaa avun saamista vaaratilanteissa. Momentin 1 kohdalla on liityntä työturvallisuuslain (738/2002) 27 ja 29 §:ään, ja se on yksi keino työturvallisuuden tason ylläpitämiseksi.²⁷

Toiseksi säännöksen 2 momentin mukaan työnantaja voi kohdentaa kameravalvonnan tiettyyn työpisteeseen, jossa työntekijöitä työskentelee, jos tarkkailu on välttämätöntä omaisuuteen kohdistuvien rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi, jos työntekijän tehtävän olennaisena osana on käsitellä arvoltaan tai laadultaan merkittävää omaisuutta, kuten rahaa, arvopapereita tai arvoesineitä. Lain esitöiden mukaan tässä suojeltavana etuutena on omaisuus. Kameravalvonnan tarkoituksena tulee olla työnantajan tai työnantajan hallussa olevan omaisuuden suojaaminen. Työntekijän nimenomaisiin tehtäviin tulee kuulua keskeisesti säännöksessä tarkoitettu omaisuuden käsittely. Arvioitaessa tuotteiden laadun tai arvon merkittävyttä tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, mitä yleisesti ja objektiivisesti voidaan pitää merkittävänä kyseisessä yksittäistapauksessa. Omaisuuden laadun arvioinnissa on annettava merkitystä sille, miten valvonnalla voidaan nimenomaisesti estää tai selvittää rikoksia. Kameravalvonta on mahdollista käsiteltäessä esimerkiksi kauppojen kassoilla rahaa merkittäviä määriä. Arvoltaan merkittävää omaisuutta voi olla myös esimerkiksi tietotekniikan valmistuksessa ja myynnissä.²⁸

---

²⁵ HE 162/2003 vp, s. 48–49.

²⁶ HE 162/2003 vp, s. 49.

²⁷ HE 162/2003 vp, s. 50.

²⁸ HE 162/2003 vp, s. 50.

Kolmanneksi säännöksen 2 momentin mukaan työnantaja voi kohdentaa kameravalvonnan tiettyyn työpisteeseen, jossa työntekijöitä työskentelee, jos tarkkailu on välttämätöntä työntekijän etujen ja oikeuksien varmistamiseksi ja kameravalvonta perustuu tarkkailun kohteeksi tulevan työntekijän pyyntöön. Lain esitöiden mukaan säännöksen tarkoituksena on antaa työnantajalle mahdollisuus lisätä työntekijän turvallisuudentunnetta. Kameravalvonnan tarkoitus on varmistaa työntekijän etuja ja oikeuksia. Työnantajan on kuitenkin huolehdittava siitä, että yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 3 §:n mukaan työnantaja saa käsitellä vain välittömästi työsuhteen kannalta tarpeellisia tietoja.²⁹ Työntekijän pyyntöön perustuva valvonta on kuitenkin lakkautettava, jos työntekijä sitä esittää³⁰.

Säännöksen 2 momentin kaikkien poikkeuksien soveltamisen kriteerinä on sen ehdoton välttämättömyys. Momentin mukaisissa tilanteissa työntekijä voi tulla kuvatuksi satunnaistilannetta pidempään. Välttämättömyys pitää sisällään vähemmän yksityisyyteen puuttuvien keinojen ensisijaista selvittämistä ja käyttämistä.³¹

Avoimuus kameravalvonnassa. Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 17 §:ssä säädetään puolestaan avoimuudesta kameravalvontaa toteuttaessa. Avoimuus on tärkeää, koska kameravalvonta voi merkitä puuttumista henkilöön yksityisyyteen. Avoimuutta koskeva säännös ohjaa työnantajan toimintaa, ja siinä otetaan huomioon myös perusoikeuksien myönteisen tulkinnan periaate suhteellisuusperiaatteen toteuttamiseksi³².

Säännöksen 1 momentin mukaan työnantajan on kameravalvontaa suunnitellessaan ja toteuttaessaan pidettävä huolta siitä, että ensinnäkin ennen kameravalvonnan käyttöönottamista selvitetään työntekijöiden yksityisyyteen vähemmän puuttuvien muiden keinojen käyttömahdollisuudet. Lain esitöiden mukaan kyseisiä keinoja ovat esimerkiksi kulunvalvonta, ulkopuolisten sisäänpääsyn valvominen, asiakaspalvelupisteiden suojaaminen suojalaseilla ja hälytyslaitteet. Jos suojeltava intressi voidaan saavuttaa esimerkiksi 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla keinoilla, ei 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua valvontaa tule toteuttaa.³³

Toiseksi työntekijän yksityisyyteen ei puututa enempää kuin on välttämätöntä toimenpiteiden tarkoituksen saavuttamiseksi. Lain esitöiden mukaan tämä säännös täydentää ensimmäistä kohtaa. Asian selvittäminen on työnantajan vastuulla, mutta säännös täydentää yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:ää, joka koskee yhteistoimintaa teknisin menetelmin toteutetun valvonnan ja tietoverkon käytön järjestämisessä. Eri vaihtoehtoja ja niiden perusteluja punnittaessa tulee tilannetta arvioida sekä yksityisyyden suojan toteutumisen, että suojattavien intressien kannalta. Työnantajan tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että kamerat suunnataan tai asennetaan niin, ettei työntekijä joudu kuvatuksi pidempää aikaa, kuin on välttämätöntä valvonnan tarkoitus huomioon ottaen.³⁴

Kolmanneksi tallenteita käytetään vain niihin tarkoituksiin, joita varten tarkkailua on suoritettu. Lain esitöiden mukaan tällä turvataan työntekijöistä kuvaa sisältävien tallenteiden käyttö vain siihen tarkoitukseen, kuin missä ne on kerätty. Tallenteita ei voi käyttää esimerkiksi työntekijän

---

²⁹ HE 162/2003 vp, s. 50–51.

³⁰ HE 97/2018 vp, s. 20.

³¹ HE 162/2003 vp, s. 50.

³² HE 162/2003 vp, s. 51.

³³ HE 162/2003 vp, s. 51.

³⁴ HE 162/2003 vp, s. 51.

työn suorituksen arviointiin.³⁵ Neljänneksi työntekijöille tiedotetaan 21 §:ssä tarkoitetun yhteistoiminta- tai kuulemismenettelyn jälkeen kameravalvonnan alkamisesta, toteuttamisesta ja siitä, miten ja missä tilanteissa mahdollisia tallenteita käytetään sekä 16 §:n 2 momentin tarkoittamissa tilanteissa kameroiden sijainnista. Lain esitöiden mukaan kaikilla työntekijöillä, joihin kameravalvonta saattaa kohdistua, on aina oikeus tietää kameravalvonnan käyttämisestä. Tiedottaminen koskee vain sellaista kameravalvontaa, joka kuuluu 21 §:n piiriin. Kameravalvonnasta, josta ei välity kuvaa työntekijöistä, ei tarvitse erikseen tiedottaa. Tiedottamisen voi hoitaa esimerkiksi kertomalla siitä suullisesti tai kirjallisesti. Työnantajan velvollisuutena on huolehtia myös siitä, että työntekijät ovat tietoisia valvonnasta kokonaan luopumisesta. Tallenteiden käyttöä koskeva tiedottaminen voidaan hoitaa esimerkiksi esittämällä työntekijöille rekisteriseloste tai laittamalla se esille työpaikan ilmoitustaululle. Kameroiden sijainnista ei tarvitse tiedottaa kuin 16 §:n 2 momentin tarkoittamissa tilanteissa. Sijainnista tiedottaminen ei tarkoita yksittäisten kameroiden asentamisesta tiedottamista, vaan yleistä tietoa kameroiden paikoista, joissa ne mahdollisesti sijaitsevat.³⁶

Viidenneksi kameravalvonnasta ja sen toteuttamistavasta ilmoitetaan näkyvällä tavalla niissä tiloissa, joihin kamerat on sijoitettu. Lain esitöiden mukaan riittävänä voidaan pitää tilan kulkuyhteyden läheisyyteen laitettua ilmoitusta kameravalvonnasta. Ilmoituksesta tulee näkyä kameravalvonnan toteuttamistapa, eli esimerkiksi, onko kamera tallentava vai ei. Jos kameravalvonnasta luovutaan kokonaan, on ilmoitukset poistettava.³⁷

Säännöksen 2 momentin mukaan työnantajalla on oikeus 1 momentin 3 kohdan ja 21 §:n estämättä käyttää tallenteita työsuhteen päättämisen perusteen toteennäyttämiseksi. Lain esitöiden mukaan toteennäyttäminen liittyy vain tilanteisiin, joissa työnantajalla on jo muutoin tieto irtisanomisperusteesta. Hän voi käyttää tallenteita todistamisvelvollisuutensa tukena joko työsuhteen päättämistilanteessa, esimerkiksi kuultaessa työntekijää, tai tuomioistuimessa. Tallenteita ei saa käyttää esimerkiksi työsuhteen päättämisperusteen itsenäiseen selvittämiseen tai hankintaan.³⁸ Työsuhteen päättämisen perusteen toteennäyttämisen lisäksi työnantajalla on oikeus 1 momentin 3 kohdan ja 21 §:n estämättä käyttää tallenteita naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986) tarkoitetun häirinnän tai ahdistelun, yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 14 §:ssä tarkoitetun häirinnän taikka työturvallisuuslaissa tarkoitetun häirinnän ja epäasiallisen käytöksen selvittämiseksi ja toteennäyttämiseksi, jos työnantajalla on perusteltu syy epäillä työntekijän syyllistyneen häirintään, ahdisteluun tai epäasialliseen käytökseen.

Lain esitöiden mukaan edellytyksenä tallenteiden käytölle on se, että työnantajalla on perusteltu syy epäillä työntekijän syyllistyneen mainittuihin tekoihin. Työnantajalla on säännöksessä mainituissa laeissa säädettyjä erityisvelvoitteita ryhtyä tiettyihin toimenpiteisiin asiasta tiedon saatuaan. Jotta työnantajalla on myös keinoja selvittää epäiltyä häirintää, epäasiallista käytöstä tai ahdistelua, on kameravalvonnalla saatujen tallenteiden käyttö perusteltua. Kyseisissä tilanteissa tallenteita saa käyttää työntekijän menettelyn toteennäyttämiseksi ja sen selvittämiseksi.³⁹ Edellä mainittujen kahden perusteen lisäksi tallenteita saa käyttää myös 1 momentin 3 kohdan ja 21 §:n estämättä työtaturman tai muun työturvallisuuslaissa tarkoitettua vaaraa tai uhkaa aiheuttaneen tilanteen selvittämiseksi. Tässä perusteessa

---

³⁵ HE 162/2003 vp, s. 52.

³⁶ HE 162/2003 vp, s. 52.

³⁷ HE 162/2003 vp, s. 53.

³⁸ HE 162/2003 vp, s. 53.

³⁹ HE 162/2003 vp, s. 53.

tavoitteena on selvittää ja ennalta estää työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työympäristöstä johtuvia työntekijöiden terveyden haittoja ja tukea työolosuhteiden parempaa suunnittelua⁴⁰.

Säännöksen 3 momentin mukaan tallenteet on hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen kameravalvonnan tarkoituksen toteuttamiseksi ja viimeistään vuoden kuluttua tallentamisen päättymisestä. Tallenteen saa kuitenkin säilyttää tämän määräajan jälkeen, jos se on tarpeen ennen säilyttämisen enimmäismääräajan loppua selvitettyväksi tulleen 2 momentissa tarkoitetun asian käsittelyn loppuun saattamiseksi tai jos työnantaja tarvitsee tallennetta työsuhteen päättämisen asianmukaisuuden toteennäyttämiseksi taikka jos tallenteen säilyttämiseen on muu erityinen syy. Lain esitöiden mukaan muita erityisiä syitä säilytysajan pidentämiseen voivat olla esimerkiksi erilaiset turvallisuusnormit tai muut työnantajalle kuuluvat velvoitteet, jotka edellyttävät tallenteiden säilyttämistä⁴¹.

3.2 Yhteistoimintamenettely

Työelämässä tapahtuva kameravalvonta kuuluu yhteistoimintamenettelyn piiriin. Asiasta on säädetty yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa ja yhteistoimintalainsäädännössä. Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 21 §:ssä säädetään yhteistoiminnasta teknisin menetelmin toteutetun valvonnan käytön järjestämisessä. Säännöksen 1 momentin perusteella työntekijöihin kohdistuvan kameravalvonnan, kulunvalvonnan ja muun teknisin menetelmin toteutetun valvonnan tarkoitus, käyttöönotto ja valvonnassa käytettävät menetelmät kuuluvat yhteistoiminnasta yrityksissä annetussa laissa (334/2007), yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetussa laissa (1233/2013) sekä työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetussa laissa (449/2007) tarkoitetun yhteistoimintamenettelyn piiriin.

Muissa kuin yhteistoimintalainsäädännön piiriin kuuluvissa yrityksissä ja julkisoikeudellisissa yhteisöissä työnantajan on ennen päätöksentekoa varattava työntekijöille tai heidän edustajilleen tilaisuus tulla kuulluiksi edellä mainituista asioista. Säännöksen 2 momentin perusteella yhteistoiminta- tai kuulemismenettelyn jälkeen työnantajan on määriteltävä työntekijöihin kohdistuvan teknisin menetelmin toteutetun valvonnan käyttötarkoitus ja siinä käytettävät menetelmät sekä tiedotettava työntekijöille valvonnan tarkoituksesta, käyttöönotosta ja siinä käytettävistä menetelmistä.

Lain esitöiden mukaan säännöksen tarkoituksena on pyrkiä yhteensovittamaan työntekijän yksityisyyden suojaan ja tekniseen valvontaan liittyviä näkökohtia. Työnantaja on veloitettu noudattamaan vähintään tiettyjä menettelytapoja valvonnan järjestämisessä. Näiden menettelytapojen avulla on tarkoitus saada työpaikoille käyttöön hyviä ja työntekijöiden yksityisyyden turvaavia käytäntöjä.⁴²

3.3 Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuslain tarkoituksena on sen 1 §:n mukaan parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden

---

⁴⁰ HE 162/2003 vp, s. 54.

⁴¹ HE 162/2003 vp, s. 54.

⁴² HE 75/2000 vp, s. 27.

fyysisen ja henkisen terveyden haittoja. Työnantajan 8 §:n mukaiseen yleiseen huolehtimisveloitteeseen kuuluukin esimerkiksi se, että työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä.

Kameravalvontaa ei työturvallisuuslaissa suoraan mainita, mutta sen voidaan katsoa sisältyvän lain esitöidenkin perusteella 27 §:ään, jossa säädetään väkivallan uhasta. Säännöksen 1 momentin mukaan työssä, johon liittyy ilmeinen väkivallan uhka, työ ja työolosuhteet on järjestettävä siten, että väkivallan uhka ja väkivaltatilanteet ehkäistään mahdollisuuksien mukaan ennakolta. Tällöin työpaikalla on oltava väkivallan torjumiseen tai rajoittamiseen tarvittavat asianmukaiset turvallisuusjärjestelyt tai -laitteet sekä mahdollisuus avun hälyttämiseen. Säännöksen 2 momentissa on myös mainittu muun muassa, että tarvittaessa on tarkistettava turvallisuusjärjestelyjen ja -laitteiden toimivuus. Lain esitöiden mukaan turvajärjestelyihin voi kuulua esimerkiksi kameravalvonta⁴³.

Jos ilmeinen väkivallan uhka liittyy tilanteisiin, jossa työntekijä työskentelee yksin, on myös noudatettava työturvallisuuslain 29 §:ää yksintyöskentelystä⁴⁴. Kyseisen säännöksen mukaan on muun muassa työssä, jossa työntekijä työskentelee yksin ja johon siitä syystä liittyy ilmeinen haitta tai vaara hänen turvallisuudelleen tai terveydelleen, työnantajan on huolehdittava siitä, että haitta tai vaara yksin työskennellessä vältetään tai se on mahdollisimman vähäinen. Kuten aiemmin on todettu yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain kohdalla, on kameravalvontaa koskevilla sääntelyillä liityntä myös yksintyöskentelyä koskevaan säännökseen siten, että se on yksi keino työturvallisuuden tason ylläpitämiseksi⁴⁵.

3.4 EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki

Kameravalvonnassa tulee sovellettavaksi EU:n yleinen tietosuoja-asetus sitä täydentävä sekä täsmentävä tietosuojalaki (1050/2018). Lisäksi Euroopan tietosuojaneuvosto (European Data Protection Board), joka vastaa EU:n tietosuoja-asetuksen yhdenmukaisesta soveltamisesta Euroopan unionissa, on antanut tietosuoja-asetuksen soveltamiseen ohjeet henkilötietojen käsittelystä kameravalvonnassa⁴⁶.

Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, jäljempänä ”rekisteröity”, liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella. Artiklan perusteella myös tallennettu kuva ja ääni ovat henkilötietoja, jos henkilö on niistä tunnistettavissa.

Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan käsittelyllä tarkoitetaan toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, haku,

---

⁴³ HE 59/2002 vp, s. 42.

⁴⁴ HE 59/2002 vp, s. 42.

⁴⁵ HE 162/2003 vp, s. 50.

⁴⁶ Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä. Ohjeet eivät ole kuitenkaan tyhjentyviä, vaan ”maalaisjärjen” käyttö on sallittua, kuten ohjeissakin on todettu. Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä, s. 6.

kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan puolestaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Näin ollen kameravalvonnan harjoittaja käsittelee henkilötietoja kamerajärjestelmän avulla ja hänet katsotaan rekisterinpitäjäksi, jonka tulee ottaa tietosuojaan liittyvä sääntely huomioon.

Kameravalvonnan henkilötietojen käsittelyssä huomioon otettavaa. Henkilötietojen käsittely edellyttää aina tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa määriteltyä käsittelyperustetta, jotta se on lainmukaista. Kameravalvonnassa kaikki 6 artiklan 1 kohdan käsittelyperusteet voivat tulla kyseeseen, mutta käytännössä todennäköisimmät perusteet ovat: e) käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi ja f) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi⁴⁷.

Käsittelyssä tulee ottaa huomioon 5 artiklan mukaiset henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet, jotka tulevat huomioiduiksi noudattamalla tietosuoja koskevaa sääntelyä kokonaisuudessaan⁴⁸. Ensimmäiseksi henkilötietoja tulee käsitellä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi ("lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys"). Toiseksi ne on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla ("käyttötarkoitussidonnaisuus")⁴⁹. Kolmanneksi henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään ("tietojen minimointi"). Neljänneksi henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. On toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä ("täsmällisyys"). Viidenneksi ne on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten ("säilytyksen rajoittaminen"). Kuudenneksi henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia ("eheys ja luottamuksellisuus"). Lisäksi rekisterinpitäjä vastaa siitä, ja rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan se, että ensimmäistä periaatetta on noudatettu ("osoitusvelvollisuus")⁵⁰.

Henkilötietoja käsittelevällä organisaatiolla tulee olla olemassa tietosuoja-asetuksen 30 artiklan mukainen seloste käsittelytoimista, jonka avulla voidaan myös hoitaa rekisteröityjen informointi henkilötietojen käsittelystä (13 artikla). Kameravalvonnasta tulee olla lisäksi näkyvillä varoituskyltit⁵¹. Tietosuoja-asetuksessa määriteltyjen rekisteröityjen oikeuksien kohdalla (15 artikla ja jaksot 3 sekä 4) kameravalvonnassa on myös monia huomioitavia asioita, esimerkiksi

---

⁴⁷ Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä, s. 9.

⁴⁸ Myös Euroopan tietosuojaneuvosto on ohjeissaan korostanut periaatteiden merkitystä kameravalvonnassa. Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä, s. 5.

⁴⁹ Kameravalvonnalla voi olla monia käyttötarkoituksia, esim. omaisuuden suojaamisen tukeminen.

⁵⁰ Käytännössä tämä edellyttää kirjallista ja monipuolista dokumentointia.

⁵¹ Ks. lisää Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä, s. 26–27.

15 artiklan mukaisessa rekisteröidyn oikeudessa saada pääsy tietoihin tulee tarvittaessa teknisin keinoin suojata muiden kuvassa näkyvien henkilöiden identiteetti⁵².

Kameravalvonnassa tulee huomioida myös esimerkiksi 35 artiklan 3 kohdan c alakohta, jonka mukaan tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi vaaditaan erityisesti, kun yleisölle avointa aluetta valvotaan järjestelmällisesti ja laajamittaisesti. Huomioida tulee myös 37 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukainen velvollisuus tietosuojavastaavan nimittämiseen. Rekisterinpitäjän (ja henkilötietojen käsittelijän) tulee huolehtia lisäksi 24, 25 ja 32 artiklojen mukaisista tietosuojan turvaavista teknisistä ja organisatorisista toimenpiteistä.

Valvontaviranomainen. Tietosuojalain 8 §:n 1 momentin mukaan tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna kansallisena valvontaviranomaisena toimii tietosuojavaltuutettu. Tietosuojalain 21 §:n 1 momentin mukaan rekisteröidyllä on oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä. Tietosuojavaltuutettu voi asettaa esimerkiksi lain 22 §:n mukaisesti uhkasakon tai 24 §:n mukaisen hallinnollisen seuraamusmaksun yhdessä apulaistietosuojavaltuutettujen kanssa (seuraamuskollegio).

Tietosuojavaltuutetun toimiston seuraamuskollegio määräsi tämän vuoden toukokuussa (26.5.2020, dnro 8393/161/2019) hallinnollisen seuraamusmaksun Taksi Helsinki Oy:lle tietosuojalainsäädännön rikkomisesta. Henkilötietojen käsittelyssä oli ilmennyt useita vakavia puutteita. Yritys ei ollut arvioinut henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä ja vaikutuksia (vaikutustenarviointi) ennen kuin se otti käyttöönsä ääntä ja kuvaa takseissa tallentavan kameravalvontajärjestelmän. Vaikutustenarviointi olisi pitänyt tehdä turvakameravalvonnasta, sijaintitietojen käsittelystä ja kanta-asiakasohjelman yhteydessä harjoitetusta automaattisesta päätöksenteosta ja profiloinnista. Äänitietojen käsittelylle vain osassa yrityksen välityksen piiriin kuuluvissa taksiautoissa ei myöskään ilmoitettu perusteluja, joten apulaistietosuojavaltuutettu katsoi, ettei äänitietojen käsittely ollut tietosuoja-asetuksen tietojen minimoinnin periaatteen mukaista. Puutteita oli myös asiakkaiden informoinnissa. Takseissa olleissa ilmoituksissa ei kerrottu äänen tallentamisesta tai siitä, mistä asiakkaat olisivat voineet saada tiedon. Yritys ei myöskään kertonut kanta-asiakasohjelman yhteydessä suoritetusta automaattisesta päätöksenteosta ja profiloinnista tietosuojaosasteessaan. Henkilötietojen käsittelystä tulee myös kertoa ymmärrettävästi, ja tietojen on oltava helposti saatavilla. Yrityksen toiminnassa havaittiin lisäksi dokumentointiin ja henkilötietojen käsittelyn roolien määrittelyyn liittyviä puutteita. Yritykselle määrättiin 72 000 euron suuruinen seuraamusmaksu⁵³.

3.5 Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annettua lakia (1085/2015) sovelletaan sen 1 §:n 2 momentin mukaan vartioimisliiketoimintaan, järjestyksenvalvojatoimintaan ja turvasuojaustoimintaan

---

⁵² Ks. Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä, s. 22.

⁵³ Tietosuojavaltuutettu on käsitellyt kameravalvontaa myös ennen tietosuoja-asetuksen voimaantuloa. Käsittelyn kohteena ovat olleet oppilaitosten luokkien videovalvonta (31.10.2001, dnro 780/41/1999), nuorisokotien kameravalvonta (25.5.2004, dnro 702/49/2004), kotihoidon kameravalvonta (9.7.2010, dnro 1357/41/2010), perhekotien kameravalvonta (7.11.2011, dnro 539/451/2011), kerrostalon porraskäytävän kameravalvonnan laillisuus (23.12.2012, dnro 2772/451/2010) ja virkamiesten kuvaaminen sekä henkilötietojen julkaiseminen videotallenteen muodossa sosiaalisessa mediassa (12.6.2013, dnro 1222/41/2013). Tietosuojalautakunta on puolestaan käsitellyt vuonna 2002 (25.02.2002 1/2002, dnro 23/91/011) taksien kameravalvonnan ja henkilötietojen käsittelyn (vanha henkilötietolaki) välistä suhdetta.

(yksityiset turvallisuuspalvelut). Lain 2 §:n 16 kohdan määritelmän mukaan turvasuojaustoiminnalla tarkoitetaan ansiotarkoituksessa suoritettavaa, toimeksiantosopimukseen perustuvaa turvasuojaustehtävien hoitamista. Kyseinen määritelmä voidaan jakaa neljään osaan, joiden on täytyttävä yhtäaikaaisesti, jotta määritelmän mukainen tunnusmerkistö täyttyisi.

Ensinnäkin turvasuojaustoiminnan harjoittajalla täytyy olla olemassa yleiset elinkeinon harjoittajan edellytykset Suomessa, eli pääsäännön mukaan rekisteröitynyt Kaupparekisteriin (Y-tunnus). Toiseksi turvasuojaustehtävää on suoritettava ansiotarkoituksessa. Mikä tahansa vastike lienee sen tunnusmerkki, että turvasuojaustoimintaa tehtäisiin ansiotarkoituksessa. Mikäli vastiketta ei perittäisi esimerkiksi sen vuoksi, että jonkin kiinteistön tai muun suojattavan kohteen omistaja tai haltija esimerkiksi asentaisi itselleen kulunvalvontalaitteita, ei toimintaa voitaisi katsoa turvasuojaustehtäväksi. Sama koskenee talkoilla tehtävää työtä. Jos turvasuojaustoimintaa tehdään itselle tai talkootyönä eikä vastiketta makseta, yleensä myöskään toimeksiantosopimukseen perustumista koskeva kolmas edellytys ei täyty.

Kolmanneksi kahden toisistaan riippumattoman osapuolen, palvelun tarjoajan ja hankkijan välisissä suhteissa toimeksiantosopimuksen käsitettä olisi tulkittava laajasti. Kuten vartioimisliiketoiminnassa on vakiintuneesti katsottu, lain kiertämiseksi tehty sopimus on voitu tehdä myös suullisesti tai sopien muista tehtävistä, vaikka tässä tapauksessa sovitaisiin tosiasiallisesti turvasuojaustehtävien suorittamisesta.

Määritelmän neljäs osa, turvasuojaustehtävän suorittaminen, on yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa joko tarkoituksella tai tahattomasti sekä säädetty että perusteltu epätarkasti⁵⁴. Uudistus on tehty, koska turvasuojaustoiminta on jaettu elinkeinolupaa edellyttävään toimintaan ja toimintaan, jossa sitä ei edellytetä. Tätä määritelmän neljättä edellytystä tulisikin mahdollisesti tulkita siten, että lainsäätäjä on tarkoittanut hyväksymistä edellyttävien turvasuojaustehtävien olevan erityinen, yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoin säännelty osa laajempaa turvasuojaustehtävien joukkoa, joita puolestaan voitaisiin suorittaa osana tässä lainkohdassa määriteltyä turvasuojaustoimintaa tai muutoin (jos kaikki määritelmän 4 edellytystä eivät täyty yhtä aikaa).

Turvasuojaustehtävä. Turvasuojaustehtävällä tarkoitetaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 2 §:n 14 kohdan määritelmän mukaan rakenteellisen suojauksen tai sähköisten valvontajärjestelmien suunnittelemista, asentamista, korjaamista tai muuttamista sekä muiden turvallisuusjärjestelyjen suunnittelemista. Lain esitöiden mukaan rakenteellisella suojauksella tarkoitetaan muun muassa rakennuksen ovi, ikkuna- ja muiden aukkojen varustamista tai niiden rakenteiden vahvistamista tunkeutumisen estämiseksi tai vaikeuttamiseksi. Myös esimerkiksi alueelle rakennettavia aitoja tai portteja on pidettävä rakenteellisena suojauksena. Määritelmän sähköisillä valvontajärjestelmillä tarkoitetaan sellaisia sähköisiä järjestelmäkokonaisuuksia tai yksittäisiä laitteita, joiden avulla pyritään valvomaan tunkeutumisyrityksiä rakennukseen tai alueella tai tavalla tai toisella kontrolloimaan henkilön kulkua tällaisissa paikoissa. Tyypillisimpiä sähköisiä valvontajärjestelmiä ovat erilaiset rikosilmoitin-, kulunvalvonta- ja kameravalvontalaitteistot. Paloilmoitinjärjestelmiä ei pidetä sähköisinä valvontajärjestelminä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain tarkoittamassa mielessä. Sähköisille

---

⁵⁴ Paasonen – Ellonen 2018, s. 75–76.

valvontajärjestelmille on yhteistä se, että niillä kaikilla pyritään tavalla tai toisella estämään, paljastamaan ja valvomaan ihmisten tai ajoneuvojen kulkua alueelle tai alueen sisällä.⁵⁵

Lain esitöiden mukaan asentamista, korjaamista tai muuttamista on rakenteellisen turvasuojauksen ja sähköisten valvontajärjestelmien yhteydessä käytettävänä käsitteinä pidettävä sinänsä selvinä. Vastakkaisena esimerkkinä määritelmään kuulumattomista toiminnoista laitteiden käyttämisestä ei ole pidettävänä näiden käsitteiden piiriin kuuluvana toimintana. Myöskään sellaista laiteasetusten muuttamista, jota vartija suorittaa esimerkiksi vartioimisliikkeen hälytyskeskuksen päivystystehtävässä, ei ole pidettävä sähköisten valvontajärjestelmien muuttamisena. Tällaisen muuttamisen on katsottava kuuluvan osaksi vartioimistehtäviä. Sen sijaan sellaista laiteasetusten muuttamista, jota ei katsota vartioimistehtäväksi, on pidettävä turvasuojaustehtävänä.⁵⁶

Muiden turvallisuusjärjestelyjen suunnittelulla tarkoitetaan lain esitöiden mukaan sekä varsinaisia suunnittelutehtäviä että niin sanottua turvallisuuskonsultointia. Rakenteellisen suojauksen ja sähköisten valvontajärjestelmien suunnittelun lisäksi turvasuojaustehtäväksi katsotaan myös muiden turvallisuusjärjestelyjen suunnittelu. Turvallisuuskonsultoinnissa olisi kyse turvasuojaustehtävästä silloinkin, kun konsultointi ei liittyisi rakenteelliseen suojaukseen tai sähköisiin valvontajärjestelmiin mitenkään, kunhan kyse vain olisi turvallisuusjärjestelyihin liittyvästä konsultoinnista.⁵⁷ Lain esitöiden ulkopuolelta voidaan lisäksi todeta, että osassa turvakonsultointitehtäviä saatetaan edellyttää myös turvallisuusselvityslaisissa (726/2014) tarkoitettua turvallisuusselvitystä ja/tai konsulttiyritykseltä yritysturvallisuusselvitystä. Poliisin turvallisuusselvitysmenettelyssä tekemä henkilöiden ja yritysten luotettavuuden tarkastaminen vastaa ja osin jopa ylittää hyväksytyjen turvasuojaajien ja turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan valvonnan tason.

Hyväksymistä edellyttävä turvasuojaustehtävä. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 2 §:n 16 kohdan määritelmän mukaan hyväksymistä edellyttävällä turvasuojaustehtävällä tarkoitetaan puolestaan sähköisten ja mekaanisten lukitusjärjestelmien, murtohälytysjärjestelmien ja kulunvalvontajärjestelmien asentamista, korjaamista tai muuttamista niihin kuuluvaa kaapelointityötä lukuun ottamatta. Näihin määritelmän mukaisiin asioihin ei kameravalvonta kuitenkaan kuulu.

Näin ollen muiden kuin hyväksymistä edellyttävien turvasuojaustehtävien harjoittamiseksi ei tarvita yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain turvasuojaustoimintaa koskevan 5 luvun mukaista turvallisuusalan elinkeinolupaa, vastaavaksi hoitajaksi hyväksytyä henkilöä eikä tehtäviä tarvitse suorittaa turvasuojaajaksi hyväksytyjen henkilöiden. Myöskään yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettua toimeksiantosopimusta asiakkaan kanssa ei tarvitse tehdä. Tämä rajanveto on merkittävä, koska se rajaa elinkeinolupavaatimuksen ulkopuolelle merkittävän osa turvasuojaustehtävistä, kuten juuri kameravalvonnan, joiden kuitenkin katsotaan määritelmän mukaisesti olevan osa turvasuojaustoimintaa. Kameravalvontajärjestelmiä voi asentaa kuka tahansa, mutta jos siihen tehdään integraatioita esimerkiksi murtohälytys- tai kulunvalvontajärjestelmään, niin silloin toiminnanharjoittajalla tulee olla elinkeinolupa ja asentajalla turvasuojaajakortti.

---

⁵⁵ HE 22/2014 vp, s. 30.

⁵⁶ HE 22/2014 vp, s. 29.

⁵⁷ HE 22/2014 vp, s. 29.

Vaikka suurin osa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säännöksistä koskee hyväksymistä edellyttäviä turvasuojaustehtäviä, ovat myös niitä laajemmat turvasuojaustehtävät sääntelyn kohteena. Lain esitöiden perusteella arvioitaessa hyväksymistä edellyttävien turvasuojaustehtävien ja turvasuojaustehtävien (määritelmien mukaista) rajanvetoa on olennaista se, voidaanko kyseisten toimintojen yhteydessä saaduilla tiedoilla helpottaa tunkeutumista toimeksiantajan tiloihin. Molempien tehtävälajien osalta on tärkeää, että niitä suorittavat rehelliset toimijat.

3.6 Rikoslaki

Kameravalvonnalla voi syyllistyä eri rikoksiin, joista säädetään rikoslaissa (39/1889). Rikoslain 24 luvussa säädetään yksityisyyden, rauhan ja kunnian loukkaamisesta. Kyseisen luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään salakatselusta ja sen valmistelusta, joissa on huomioitava myös koti- ja julkisrauhan lainsäädännöllinen ympäristö. Luvun 6 §:n mukaan se, joka oikeudettomasti teknisellä laitteella katselee tai kuvaa kotirauhan suojaamassa paikassa taikka käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa henkilöä taikka yleisöltä suljetussa 3 §:ssä tarkoitettussa julkisrauhan suojaamassa rakennuksessa, huoneistossa tai aidatulla piha-alueella oleskelevaa henkilöä tämän yksityisyyttä loukaten, on tuomittava salakatselusta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Myös tämän yritys on rangaistava. Huomioon tulee ottaa myös käsiteltävänä olevan luvun 5 §, jossa säädetään salakuuntelusta. Salakuuntelusta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi, ja myös siinä yritys on rangaistava. Salakatselun ja salakuuntelun valmistelusta säädetään puolestaan luvun 7 §:ssä, jonka mukaan se, joka sijoittaa 5 tai 6 §:ssä tarkoitettun laitteen salakuuntelussa tai -katselussa käytettäväksi, on tuomittava salakuuntelun tai salakatselun valmistelusta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden tapauksessa (18.8.2017/3950, KHO:2017:132, dnro 4754/3/16) käsiteltiin kameravalvonnan sallittavuutta kehitysvammaisen henkilökohtaisessa käytössä olevassa huoneessa ja wc-tiloissa. Tapauksessa erityishuollon kuntayhtymän viranhaltija oli päättänyt, että täysi-ikäisen kehitysvammaisen B:n huoneeseen voidaan asentaa tallentava kameravalvonta, jonka avulla pyritään ennalta ehkäisemään asiakkaan itselleen aiheuttamia vammoja. Vahingoittava käytös ilmeni erityisesti wc-tiloissa. Erityishuollon kuntayhtymän johtoryhmä päätti puolestaan, että kameravalvonta lopetetaan välittömästi, koska lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta kameravalvonnan toteuttamiseen asiakkaan yksityistiloissa, varsinkaan saniteettitiloissa. Hallinto-oikeus hylkäsi B:n äidin ja edunvalvojan A:n valituksen, jossa on vaadittu kameravalvonnan jatkamista. Hallinto-oikeus katsoi, että huone ja saniteettitilat kuuluvat perustuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettun yksityiselämän ja kotirauhan suojan piiriin. Kyseisen kaltaisissa tiloissa harjoitettava kameravalvonta on rajoitustoimenpide, jota ei voida käyttää ainakaan, ellei laissa ole tähän oikeuttavaa säännöstä. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen. A on valituksessaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen todennut, että B on vaikeasti kehitysvammainen, joka ei kykene hallitsemaan itseään vahingoittavaa käytöstä. B lyö päätään seinään ja lattiaan tai hakkaa käsillään ja jaloillaan ikkunoihin, seiniin ja lattiaan, jolloin hän satuttaa itseään pahoin. Hänellä on myös taipumus saada epäsäännöllisesti tajuttomuuskohtauksia, jolloin hän kaatuu lattialle satuttaen itseään. B:n osalta kameravalvonta ei olisi salakatselua, koska A antaisi siihen luvan. Korkein hallinto-oikeus myönsi valitusluvan ja tutki asian. Korkein hallinto-oikeus kuitenkin hylkäsi kantajan valituksen ja oli hallinto-oikeuden perustelujen kannalta samoilla linjoilla. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu.

Rangaistavan tiedon levittäminen. Rikoslain 24 luvun 8 §:ssä säädetään yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä, johon kameravalvonnalla voi myös syyllistyä. Säännöksen mukaan se, joka oikeudettomasti joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai muuten toimittamalla lukuisten ihmisten saataville esittää toisen yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, on tuomittava yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä sakkoon. Yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei kuitenkaan pidetä sellaisen yksityiselämää koskevan tiedon, vihjauksen tai kuvan esittämistä politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivasta, joka voi vaikuttaa tämän toiminnan arviointiin mainitussa tehtävässä, jos esittäminen on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi. Yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei myöskään pidetä yleiseltä kannalta merkittävän asian käsittelemiseksi esitettyä ilmaisua, jos sen esittäminen, huomioon ottaen sen sisältö, toisten oikeudet ja muut olosuhteet, ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Törkeästä yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä voidaan tuomita puolestaan saman luvun 8 a §:n perusteella, jonka mukaan, jos yksityiselämää loukkaavassa tiedon levittämisessä aiheutetaan suurta kärsimystä tai erityisen suurta vahinkoa ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtäjä on tuomittava törkeästä yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Entisen suosituksen juontajan Axl Smithin tapaus sai paljon mediassa huomioita, kun Smith oli kuvannut omassa asunnossaan kameralla kuvauksesta tietämättömiä naisia näiden ollessa seksiaktissa hänen kanssaan. Tapauksesta tehtiin 60 rikosilmoitusta ja poliisin esitutkinta valmistui 2016. Syyttäjät nosti Smithiä vastaan syytteet yhteensä 32 salakatselusta, kolmesta kunnianloukkauksesta ja kahdesta yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä, kun hän oli jakanut videoita kavereilleen. Oikeudenkäynti käytiin Helsingin käräjäoikeudessa alkuvuonna 2017. Asianomistajia jutussa oli 33. Asia käsiteltiin käräjäoikeudessa suljetuin ovin ja käsittely on määrätty salaiseksi. Smith tuomittiin 30 salakatselusta, neljästä kunnianloukkauksesta ja kahdesta yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä vuoden ja kahden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Lisäksi hänet määrättiin maksamaan asianomistajille vahingonkorvauksia kärsimyksestä, tilapäisestä psyykkisestä haitasta, työansionmenetyksistä sekä sairaanhoito- ja muista kuluista yhteensä noin 100 000 euroa sekä korvaamaan yhteismäärältään yli 50 000 euron asianomistajien oikeudenkäyntikulut. Syyttäjät valitti tuomiosta vielä hovioikeuteen. Helsingin hovioikeus piti marraskuussa 2017 annetulla päätöksellä Smithin tuomion ennallaan.

Salassapitorikkomus. Rikoslain 38 luvussa säädetään tieto- ja viestintärikoksista. Kyseisen luvun 1 §:n mukainen salassapitorikos tai 2 §:n mukainen salassapitorikkomus voi tulla kameravalvonnassa kyseeseen salassapitovelvollisuuksien perusteella. Luvun 1 §:n mukaan se, joka laissa tai asetuksessa säädetyn taikka viranomaisen lain nojalla erikseen määräämän salassapitovelvollisuuden vastaisesti paljastaa salassa pidettävän seikan, josta hän on asemassaan, toimessaan tai tehtävää suorittaessaan saanut tiedon, taikka käyttää tällaista salaisuutta omaksi tai toisen hyödyksi, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava 40 luvun 5 §:n mukaan, salassapitorikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Salassapitorikkomus voi puolestaan tulla saman luvun 2 §:n mukaan kyseeseen, jos salassapitorikos, huomioon ottaen teon merkitys yksityisyyden tai luottamuksellisuuden suojan kannalta taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Tällöin rikoksentehtäjä on tuomittava salassapitorikkomuksesta sakkoon. Salassapitorikkomuksesta

tuomitaan myös se, joka on syyllistynyt sellaiseen 1 §:ssä tarkoitettuun salassapitovelvollisuuden rikkomiseen, joka on erikseen säädetty salassapitorikkomuksena rangaistavaksi.

Tietosuoja rikos. Tietosuoja rikoksesta säädetään rikoslain 38 luvun 9 §:ssä. Säännöksen 1 momentin mukaan se, joka muutoin kuin tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta hankkii henkilötietoja niiden käyttötarkoituksen kanssa yhteensopimattomalla tavalla, luovuttaa henkilötietoja tai siirtää henkilötietoja vastoin 1) tietosuoja-asetuksen, 2) tietosuojalain, 3) henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) tai 4) henkilötietojen käsittelyä koskevan muun lain henkilötietojen käyttötarkoitussidonnaisuutta, luovuttamista tai siirtämistä koskevaa säännöstä ja siten loukkaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai aiheuttaa hänelle muuta vahinkoa tai olennaista haittaa, on tuomittava tietosuoja rikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Säännöksen 2 momentin mukaan tietosuoja rikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta toimii vastoin sitä, mitä 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettussa säädöksessä säädetään henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta.

Työturvallisuus rikos. Kameravalvonnan osalta voi kyseeseen tulla myös rikoslain 47 luvun 1 §, jossa säädetään työturvallisuus rikoksesta. Säännöksen 1 momentin mukaan työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo työturvallisuus määräyksiä tai aiheuttaa työturvallisuus määräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuus määräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuus määräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä, on tuomittava työturvallisuus rikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. Säännöksen 3 momentin perusteella työturvallisuus rikoksena ei kuitenkaan pidetä yksittäistä työturvallisuus määräysten rikkomista, joka on työturvallisuuden kannalta vähäinen ja josta säädetään rangaistus työturvallisuus lain 63 §:ssä. jonka perusteella voidaan tuomita työturvallisuus rikkomuksesta sakkoon.

4 Johtopäätökset

Suomessa ei ole varsinaista kameravalvontaa koskevaa erityislakia, vaan kameravalvontaa koskevia säännöksiä on eri laeissa. Näin siitakin huolimatta, että teknologia kehittyy jatkuvasti ja kameravalvonta lisääntyy sekä monipuolistuu. Suuri osa kameravalvontaa koskevasta sääntelystä koskee työelämää, mikä on sinänsä loogista ja tarpeellista. Työelämän osalta tulee erityisesti huomioida, että kameravalvonta kuuluu yhteistoimintamenettelyn säännösten piiriin. EU:n uuden tietosuoja-asetuksen myötä kameravalvonnassa kannattaa jo suunnitteluvaiheessa huomioida tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain vaatimukset. Henkilöiden yksityisyyden suoja onkin nykyisessä tiedonjakoyhteiskunnassa entistä keskeisemmässä asemassa. Toisaalta tietoa halutaan jakaa ja jaetaankin yhä enemmän, mutta toisaalta ihmisillä on huoli yksityisyyden suojasta, joka kuitenkin on perusoikeus.

Kameravalvonnan jättäminen yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaisen luvanvaraisuuden ulkopuolelle on myös aiheuttanut ihmetystä ja epäselvyyttä. Lainsäätäjä ei ole huomionnut, että nykyään järjestelmät ovat entistä älykkäämpiä ja niissä hyödynnetään monipuolisesti integraatioita sekä videoanalytiikkaa, joten kameravalvontajärjestelmien rajaaminen sääntelyn ulkopuolelle on selkeä puute. Erityisesti, kun henkilötietojen käsittely ja tietoturvanäköt ovat vaadittu Euroopan unionin yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Rangaistussäännöksistä saa viitteitä kameravalvonnan käytön kriminalisointiin. Rangaistussäännöksiä voidaan katsoa olevan kameravalvonnan osalta riittävästi. Sen lisäksi, että kameravalvonnasta voidaan rangaista, se saattaa toimia rikoksia ennaltaehkäisevänä apuvälineenä. Kameravalvonnalla ei voida kuitenkaan automaattisesti olettaa olevan rikoksia ehkäisevää vaikutusta.

Kameravalvontaa koskevasta tutkimuksesta voidaan todeta, että kameravalvonnalla ei voida automaattisesti olettaa olevan rikoksia ehkäisevää vaikutusta, ainakaan väkivaltarikollisuudesta puhuttaessa. Suomessa aihetta koskevaa tutkimusta ei juuri ole, joten on hyvin vaikea sanoa, vastaako meidän tilanteemme Ruotsissa havaittua. Selvää on, että kameravalvonnan tehokkuuden kannalta olisi tärkeää kehittää ja tutkia rikosten ennaltaehkäisyn mahdollisuuksia parantavia, reaaliaikaiseen kuvan valvontaan perustuvia toimintatapoja. Nykyiset älykkäät kameravalvontajärjestelmät olisivat kiinnostavia kehittämiskohteita valvonnan paremman kohdistamisen näkökulmasta.

Yhtenä maailmalla voimakkaasti yleistyvänä kameravalvonnan muotona on haalarikamerat erityisesti turvallisuusviranomaisten toiminnassa. Suomessakin Helsingin poliisilla on ollut koekäytössä haalarikameroita vuoden 2016 alusta saakka. Kyseessä on verrattain uusi teknologia. Haalarikameroiden laajempaa käyttöä poliisitoiminnassa perustellaan useilla eri päämäärillä. Jotkut korostavat poliisin työturvallisuutta, rikosentorjuntaa ja todistusaineiston keräämistä. Toiset korostavat poliisin toiminnan laillisuusvalvonnan lisäämistä. Teorian tasolla mekanismit kytketään pelotevaikutuksiin: kameran nauhoittaessa raskauttavaa todistusaineistoa kertyy automaattisesti. Näkökulmasta riippuen sen toivotaan joko vähentävän poliisiin kohdistuvaa väkivaltaa tai hillitsevän poliisin voimankäyttöä. Tutkijoiden kiinnostus haalarikameroiden käyttöä kohtaan on koko ajan lisääntynyt vauhdilla, ja kansainvälistä tutkimustietoa syntyykin yhä enenevässä määrin. Tehdyistä tutkimuksista huolimatta haalarikameroiden käytön hyödyistä on vielä vaikea kuitenkaan saada selvää kokonaiskuvaa. Kansalaiset ovat myös yleisesti haalarikameroiden käytön kannalla. Tutkimustulokset eivät anna kuitenkaan selvää vastausta siihen, että haalarikamerat parantaisivat heidän näkemystään

poliisista tai käyttäytymistä poliisia kohtaan. Haalarikameroiden käyttö saattaa jopa pahentaa kansalaisten ja poliisin jo valmiiksi hankalaa suhdetta, erityisesti jos kansalaiset olettavat, että kameroita käytetään lisäämään poliisin vastuullisuutta ja läpinäkyvyyttä, mutta poliisi käyttää pääsääntöisesti kameroita kansalaisten vastuun lisäämiseen. Kameroilla on saavutettavissa potentiaalisesti merkittäviä hyötyjä sekä poliisin että kansalaisten näkökulmasta, ja osa tutkimuksista viittaaakin myönteisiin vaikutuksiin.⁵⁸

Kameravalvonta voi mahdollistaa jo tapahtuneiden rikosten paremman selvittämisen, epäiltyjen tunnistamisen ja oikeudenkäynnissä tarvittavan todistusaineiston keräämisen. Olisi mielenkiintoista saada käsitys siitä, missä määrin videokuvaa käytetään todistusaineistona rikosprosessissa. Alustava tutkimus olisi toteutettavissa pelkkien tuomioistuinpöytäkirjojen perusteella, ja tällainen tutkimus antaisi osviittaa siitä, kuinka usein videokuva on osoittautunut hyödylliseksi rikosten selvittämisessä. Pidemmällä aikavälillä tietoisuus rikosten tehokkaammasta selvittämisestä voi osaltaan ennaltaehkäistä uusia rikoksia valvotuilla alueilla. Myös, miten paljon virheellisesti tunnistetaan kameravalvonnan avulla epäiltyjä rikoksentekejiä eli tosiasiallisesti vääriä positiivisia.

---

⁵⁸ Aaltonen – Paasonen 20017.

Lähteet

Aaltonen, M., Paasonen, J. Lisäävätkö vai vähentävätkö haalarikamerit rikollisuutta ja työturvallisuutta? Turvallisuus & Riskienhallinta -lehti 4/2017. Turvallisuuden ja Riskienhallinnan Tietopalvelu Oy

Aaltonen, M. – Paasonen, J, Miten kameravalvonta vaikuttaa rikollisuuteen? Turvallisuus & Riskienhallinta -lehti 4/2016. Turvallisuuden ja Riskienhallinnan Tietopalvelu Oy,

Button, M, Developments in Security. Palgrave Macmillan 2007.

Brottsförebyggande rådet. Kameraövervakning på Stureplan och Medborgarplatsen. Rapport 2015:21.

Carr, R, Surveillance politics and local government: A national survey of federal funding for CCTV in Australia. Security Journal 29/2016.

Donald, F. M, CCTV: A challenging case for threat image projection implementation. Security Journal 28/2015.

EDPB 3/2019, Ohjeet 3/2019 henkilötietojen käsittelystä videolaitteilla, versio 2.0, annettu 29 tammikuuta 2020, Euroopan tietosuojaneuvosto.

Farrington, D. P. - Gill, M. – Waples, S. J. - Argomaniz, J, The effects of closed-circuit television on crime: meta-analysis of an English national quasi-experimental multi-site evaluation. Journal of Experimental Criminology 3/2007.

Gill, M. – Spriggs, A. – Allen, J. - Argomaniz, J. – Bryan, J. – Jessiman, P. – Kara, D. – Kilworth, J. – Little, R. – Swain, D. - Waples, S, The Impact of CCTV: Fourteen case studies. Home Office 15/2005.

Gerell, M. Hot Spot Policing With Actively Monitored CCTV Cameras: Does it Reduce Assaults in Public Places? International Criminal Justice Review 26(2).

Helten, F. – Fischer, B, Reactive Attention: Video Surveillance in Berlin Shopping Malls. Berliner Institut für Sozialforschung. Surveillance & Society 2/2004.

HE 94/1993 vp, Hallituksen esitys Eduskunnalle rikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen käsittäviksi rikoslain ja eräiden muiden lakien muutoksiksi.

HE 75/2000 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 59/2002 vp, Hallituksen esitys Eduskunnalle työturvallisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 162/2003 vp, Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yksityisyyden suojasta työelämässä ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

HE 19/2013 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain, pakkokeinolain 10 luvun 7 §:n ja poliisilain 5 luvun 9 §:n muuttamisesta.

HE 22/2014 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yksityisistä turvallisuuspalveluista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 194/2017 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain muuttamisesta sekä kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.

HE 97/2018 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 10 §:n muuttamisesta.

Hyung, L. J, Crime Reduction Effects of Open-street CCTVs in Cincinnati. Cincinnati yliopisto 2015.

Hyungjin, L. – Changjoo, K. – Eck, E. J. – Jeonglim, K, The crime-reduction effects of open-street CCTV in South Korea. Security Journal 29/2016.

Keval, H. – Sasse, M. A, “Not the Usual Suspects”: A study of factors reducing the effectiveness of CCTV. Security Journal 2008.

La Vigne, N. G. – Lowry, S. S. – Markman, J. – Dwyer, A, Evaluating the Use of Public Surveillance Cameras for Crime Control and Prevention. Urban Instituution julkaisuja. Washington 2011.

Lawson, T. – Rogerson, R. – Barnacle, M, A comparison between the cost effectiveness of CCTV and improved street lighting as a means of crime reduction. Computers, Environment and Urban Systems 68/2018.

Paasonen, J. – Ellonen, V, Yksityisen turvallisuusalan lainsäädäntö käytännössä. Tietosanoma Oy 2018.

Paasonen, J, Turvasuojaustoiminta luvanvaraiseksi – askel eteen vai kaksi taakse? Edita Publishing Oy 16/2020.

Piza, Eric L. & Caplan, Joel M. & Kennedy, Leslie W. & Gilchrist, Andrew M. (2015): The effects of merging proactive CCTV monitoring with directed police patrol: a randomized controlled trial. Journal of Experimental Criminology 11(1).

Spriggs, A. – Gill, M, CCTV and Fight Against Retail Crime: Lessons from a National Evaluation in the U.K. Security Journal 19/2006.

Taylor, E. - Gill, M, The Handbook of Security. CCTV: Reflections on Its Use, Abuse and Effectiveness. Palgrave Macmillan 2014.

Welsh, B. C. – Farrington, D. P, Public Area CCTV and Crime Prevention: An Updated Systematic Review and Meta-Analysis. Justice Quarterly 26/2009.

Williams, K. - Johnstone, C, The politics of the selective gaze: closed circuit television and the policing of public space. *Crime, Law and Social Change* volume 34/2000.

Williamson, D. A, Evaluating the effects of closed -circuit television on crime in public housing: An application of GIS and spatial statistics. ProQuest 2003.

Yvonne, E. – Bobbie, D. W. – Andres, J, The Effect of Multitasking on the Grade Performance of Business Students. *Research in Higher Education Journal* 8/2010.

Security Eye Finland Oy

Tammimäenkatu 6
20320 Turku
Finland

www.security.fi
myynti@security.fi

010 229 5600

